

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 23 sierpnia 2012 r.

**Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Łodzi**

W związku z udostępnionymi do konsultacji społecznymi planami ochrony rezerwatów przyrody, przedkładam następujące wnioski:

Uwaga ogólna – do wszystkich projektów

W projektach planów nadużywana jest „fakultatywność” działań ochronnych. Co do zasady, to plan ochrony powinien rozstrzygać, jak rezerwat ma być chroniony. Zapisywanie, że działania ochronne są „fakultatywne” budzi zasadnicze wątpliwości, kto, kiedy i na podstawie jakich przesłanek miałby rozstrzygać o ich wykonaniu. Ochrona rezerwatów przyrody powinna być kompetencją RDOS, a nie bliżej nieokreślonych podmiotów. Dopuszczalne naszym zdaniem byłoby natomiast zapisywanie działań jako „warunkowe” – tj. zależne od wyników monitoringu (tj. plan ochrony determinowałby, w jakich okolicznościach działanie powinno być wykonane, a w jakich nie). Nie może to być określane jako „fakultatywność”, ponieważ wykonanie lub nie wykonanie nie powinno zależeć od woli stron trzecich, opinii zarządzającego terenem, dostępnych środków finansowych, uwarunkowań ekonomicznych (np. chęci pozyskania drewna) ani innych takich czynników, ale powinno być obligatoryjną konsekwencją wyników monitoringu.

Bukowiec

Podjęcie działań dla ograniczenia gatunków obcych nie powinno być „fakultatywne”, czy może „warunkowe” - obligatoryjne w przypadku pojawienia się takich gatunków, stwierdzonej w wyniku monitoringu (por. uwaga ogólna).

Długosz Królewski w Węglewicach

Interwencyjne odsłanianie kęp długosza nie powinno być „fakultatywne”, tylko „warunkowe” (por. uwaga ogólna). Tj. wykonanie tego zadania powinno nastąpić wtedy i tylko wtedy, gdy zaplanowany monitoring wskaże na taką potrzebę, a nie powinno być wykonywane gdy monitoring takiej potrzeby nie zidentyfikuje.

Doliska

Bez uwag

Grabica

Nie widzimy powodów do „fakultatywności” ochrony stanowiska rosiczki przez wykaszanie runi. Albo z tego zabiegu należy zrezygnować (uznając, że naturalność procesów jest warta więcej, niż zachowanie metodami „ogrodniczymi” stanowiska rosiczki), albo uznać, że z punktu widzenia ochrony regionalnych zasobów przyrodniczych stanowisko rosiczki jest cenniejsze, niż naturalność procesów. To właśnie plan ochrony powinien podejmować decyzję w tej sprawie, nie ma żadnych powodów by jej podjęcie odsuwać na później i w dodatku do bliżej nieokreślonego trybu (kto, w jaki sposób, na podstawie jakich przesłanek miałby podjąć decyzję o wykonaniu lub nie działań „fakultatywnych”?).

Jako ustalenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy także wprowadzić zakaz konserwacji rowu poniżej rezerwatu i zakaz wszelkich prac mogących zmienić stosunki wodne w rezerwacie, w tym konserwacji rowów na 500 m od granicy rezerwatu.

Rezerwat potrzebuje wyznaczenia otuliny, zabezpieczającej przede wszystkim przed zmianami hydrologicznymi, która powinna objąć hydrologicznie powiązane złoża torfowe.

Gać Spalska

Istotnym uwarunkowaniem ochrony rezerwatu jest także obowiązek osiągnięcia celu środowiskowego dla cieków Gać, stanowiącego jednolitą część wód PLRW200017254729. W obowiązującym planie gospodarowania wodami uznano, że jest to potok nizinny piaszczysty stanowiący naturalną część wód, będący jednak obecnie w złym stanie ekologicznym. Celem środowiskowym, wymaganym na podstawie Prawa Wodnego i Ramowej Dyrektywy Wodnej UE, jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego, przy czym termin osiągnięcia tego celu został przedłużony do 2012 r.

W związku z interferencją z celem wodnośrodowiskowym, cel ochrony rezerwatu należy sformułować tak, by był on nie tylko zbieżny z celem ochrony obszaru Natura 2000, ale by dawał podstawy do określenia dodatkowego celu wodnośrodowiskowego dla obszaru chronionego, w sensie art. 38f Prawa Wodnego. Proponujemy, by cel ten brzmiał: *„zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnie wykształconych zespołów roślinnych – głównie łęgu jesionowo – olszowego i olsu porzeczkowego, związanych ze środkową rzeką nizinną, wraz z warunkami wodnymi i morfologią rzeki kształtowanymi przez procesy naturalne, oraz zachowanie stanowisk chronionych i rzadkich roślin i zwierząt”,* co byłoby osiągnięte także przez *„...zapewnienie dobrego stanu fizykochemicznego wód cieków Gać, wolnego od znacząco negatywnego wpływu zanieczyszczeń antropogenicznych oraz i spontanicznie zachodzące unaturalnianie się hydromorfologii cieków”.*

Konieczność utrzymania zbiorników w „sprawności technicznej” powinna być zweryfikowana, czy nie stoi w sprzeczności z celem wodnośrodowiskowym. Np. czy jest zachowana drożność cieków dla organizmów wodnych?

Pewne wątpliwości budzi przebudowa budowli piętrzącej na Stawie Szczurek oraz zamiar odmulenia tego zbiornika. Być może te prace są zasadne, ale prosimy o wyjaśnienie, w jaki sposób i dlaczego przebudowa ta przyczyniłaby się do ochrony rezerwatu? Czy usuwanie osadów dennych z tego stawu jest na pewno konieczne? Zwracamy uwagę, że nawet w przypadku potwierdzenia zasadności tych prac, muszą one być zaplanowane tak, by uniknąć nawet chwilowych wpływów na ciek poniżej (np. zamulenia cieków przy okazji prac, dopływu biogenów z utlenionych osadów).

W naszej opinii, w rezerwacie zasadne byłoby tolerowanie działalności bobrów, nawet gdy skutek ich działań i tamowania wody łęg olszowy lokalnie przekształcałby się w olsy, bądź nawet gdyby dochodziło do zamierania drzewostanu. Tolerowanie takich zjawisk nie stoi w sprzeczności z wymogami ochrony obszaru Natura 2000, gdyż po

pierwsze również bóbr i jego siedliska są przedmiotem ochrony, po drugie zjawiska takie mają charakter dopuszczalnych naturalnych fluktuacji powierzchni siedlisk przyrodniczych (a nie antropogenicznego trendu negatywnego), a po trzecie, nie stanowią istotnego uszczerbku dla regionalnych ani krajowych zasobów łągów.

Wydaje się, że zakres ochrony ściślej mógłby być zwiększony, w szczególności o bory i lasy bagienne, oraz i dobrze wykształcone Platy olsów, łągów i grądów.

Natomiast, zwłaszcza przy miejscowości Spała, zagrożenie ekspansją gatunków obcych jest nie tylko potencjalne, ale jak najbardziej realne. Prosimy o rozważenie, czy nie wymaga ono zaprojektowania obligatoryjnych działań przeciwdziałających.

Jabłecznik

Proponuję całkowite odstąpienie od możliwości usuwania sosny ze 116 letnich drzewostanów w rezerwacie. Zachowanie starych sosen ma w naszej ocenie większą wartość niż przyspieszenie rozwoju podrostu jodłowego; ze względu na cieniożność jodły nie widzimy zagrożenia, że gatunek ten pod okapem sosny miałby zginąć. Natomiast powolniejszy i bardziej ograniczony rozwój podrostu jodły nie będzie niczym złym. W zaproponowanych zapisach, oprócz ich sensu merytorycznego, zasadniczą wątpliwość budzi też, kto, w jaki sposób, na podstawie jakich przesłanek miałby podjąć decyzję o usunięciu, lub nie, starych sosen?

Usuwanie drzew zwalonych na szlak turystyczny powinno mieć tylko charakter przecinania przejścia, a a usuwanie drzew zawieszonych – ich obalenia na ziemię. Natomiast martwe drzewa ani ich fragmenty nie powinny być usuwane poza teren rezerwatu.

Jodły Łaskie

Sugeruję rezygnację z zabiegów sztucznego promowania podrostów jodłowych i konsekwentne poddanie ekosystemów rezerwatu ochronie biernej. Rezerwat byłby wówczas unikatowym przykładem weryfikującym, czy „grąd jodłowy” jest ekosystemem mogącym funkcjonować dzięki naturalnym procesom, czy raczej przykładem „pólnaturalnego ekosystemu leśnego”. W tym drugim przypadku, gdyby monitoring potwierdził wycofywanie się jodły zagrażające zanikiem tego gatunku w obiekcie, koncepcję ochrony będzie można zweryfikować w kolejnym planie ochrony rezerwatu

W zaproponowanych zapisach dotyczących promowania podrostów jodłowych, oprócz ich sensu merytorycznego, zasadniczą wątpliwość budzi też, kto, w jaki sposób, na podstawie jakich przesłanek miałby podjąć decyzję o ich wykonaniu?

Usuwanie drzew zwalonych na drogi powinno mieć tylko charakter przecinania przejścia, a a usuwanie drzew zawieszonych – ich obalenia na ziemię. Natomiast martwe drzewa ani ich fragmenty nie powinny być usuwane poza teren rezerwatu.

Korzeń

Sugeruję ścisłą (a nie tylko czynną bez zabiegów) ochronę ekosystemów leśnych rezerwatu.

Jako ustalenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy także wprowadzić zakaz konserwacji rowu poniżej rezerwatu i zakaz wszelkich prac mogących zmienić stosunki wodne w rezerwacie, w tym konserwacji rowów na 500 m od granicy rezerwatu.

Rezerwat potrzebuje wyznaczenia otuliny, zabezpieczającej przede wszystkim przed zmianami hydrologicznymi, która powinna objąć hydrologicznie powiązane złoża torfowe.

Kwaśna Buczyna

Sugeruję konsekwentne poddanie rezerwatu ochronie ścisłej, jako obiektu dokumentującego przebieg naturalnych procesów przyrodniczych.

Molenda

Sugeruję rezygnację z zabiegów sztucznego promowania podrostów jodlowych i konsekwentne poddanie ekosystemów rezerwatu ochronie biernej. W zaproponowanych zapisach dotyczących promowania podrostów jodlowych, oprócz ich sensu merytorycznego, zasadniczą wątpliwość budzi też, kto, w jaki sposób, na podstawie jakich przesłanek miałby podjąć decyzję o ich wykonaniu?

Usuwanie drzew zwalonych na szlaki i drogi powinno mieć tylko charakter przecinania przejścia, a usuwanie drzew zawieszonych – ich obalenia na ziemię. Natomiast martwe drzewa ani ich fragmenty nie powinny być usuwane poza teren rezerwatu.

Półboru

Zabiegi ochrony czynnej świetlistej dąbrowy powinny mieć charakter obligatoryjny, a nie fakultatywny. Ponadto, należy rozważyć, czy samo usuwanie podrostów i podszytów wystarczy do ochrony świetlistej dąbrowy, czy też konieczna jest np. czynna ochrona przez okresowe kwaterowe przetrzymywanie w dąbrowie zwierząt roślinożernych (np. krów).

Popień

Sugeruję konsekwentne poddanie rezerwatu ochronie ścisłej, jako obiektu dokumentującego przebieg naturalnych procesów przyrodniczych.

Ryś

Sugeruję rezygnację ze sztucznego promowania podsadzeń, podrostów i nalotów, a wręcz przeciwnie – poddanie rezerwatu ochronie ścisłej, jako obiektu dokumentującego przebieg naturalnych procesów przyrodniczych.

Usuwanie drzew zwalonych na szlak turystyczny powinno mieć tylko charakter przecinania przejścia, a usuwanie drzew zawieszonych – ich obalenia na ziemię. Natomiast martwe drzewa ani ich fragmenty nie powinny być usuwane poza teren rezerwatu.

Jako ustalenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy także wprowadzić zakaz konserwacji rowów poniżej rezerwatu i zakaz wszelkich innych prac mogących zmienić stosunki wodne w rezerwacie.

Winnica

Według naszych doświadczeń z ochroną muraw kserotermicznych, ich wypas nie może być zastępowany przez wykaszanie. Wypas należy wskazać jako działanie obligatoryjne, należy natomiast rozważyć sens zapisów dotyczących koszenia.

Wolbórka

Sugeruję konsekwentne poddanie rezerwatu ochronie ścisłej, jako obiektu dokumentującego przebieg naturalnych procesów przyrodniczych.

Jako ustalenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy także wprowadzić zakaz konserwacji cieku poniżej rezerwatu i zakaz wszelkich innych prac mogących zmienić stosunki wodne w rezerwacie.

Rezerwat potrzebuje wyznaczenia otuliny, zabezpieczającej przede wszystkim przed zmianami hydrologicznymi, która powinna objąć hydrologicznie powiązany kompleks bagienny i dolinę cieku.

Zimna Woda

Sugeruję konsekwentne poddanie rezerwatu ochronie ścisłej, jako obiektu dokumentującego przebieg naturalnych procesów przyrodniczych.